

Література

1. Що ж це таке “Відкритий простір”? [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.studrespublika.com/file/foto/news/pro_prostir.pdf (12.04.14).
2. Відкриваючи Open Space: ділитися ідеями і знаходити рішення [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://mbafield.com.ua/ua/news/22/tehnologija-open-space-delitsja-idejami-i-nakhodit-reshenija> (13.04.14).

А.В. Кучер

КЕЙС-МЕТОД У СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ З ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто психолого-педагогічні аспекти застосування кейс-методу як одного з ефективних методів формування професійно-комунікативної компетентності фахівців з економіки підприємства.

Одним з ефективних методів у формуванні професійно-комунікативної компетентності майбутніх економістів є кейс-метод, що виник, як відомо, у 20-х рр. ХХ ст. у Школі бізнесу Гарвардського університету. В 1910 р. професор Коупленд став першим організовувати студентські дискусії за результатами аналізу конкретних ситуацій з життя бізнесу на курсах підготовки магістрів бізнес-адміністрування. Перший збірник бізнес-кейсів опубліковано в 1921 р., проте найбільшого поширення підготовка за допомогою кейсів набула в середині ХХ ст. В Україні кейс-метод уперше презентували в 1992 р. в Інституті державного управління і місцевого самоврядування фахівці Школи державного управління ім. Дж. Кенеді Гарвардського університету. У сучасній психології вважають, що навчання за допомогою кейсів ефективно насамперед для формування професійно-комунікативної компетентності, що, очевидно, доцільно організовувати через спеціально організовані тренінги. Досвід психологів показує, що найдоцільніше застосовувати

кейси в когнітивно орієнтованих тренінгах спілкування (КОТС), тобто такого різновиду комунікативного тренінгу, коли його метою є формування вмінь проведення переговорів, розв'язання складних, проблемних чи конфліктних комунікативних завдань у тій чи іншій діяльності. Тобто в КОТС не просто й не лише ставлять завдання розвитку комунікативної компетентності учасника, але й формування готовності до дій у тих чи інших умовах діяльності [1]. Використання кейсів у тренінгу передбачає, що на його перших етапах в учасників формують базові навички (чи мікронавички) комунікативної компетентності. Наприклад, залежно від завдань тренінгу такими мікронавичками можуть бути: активне слухання, подача зворотного зв'язку, я-висловлювання й т. д. А власне кейс є інструментом для закріплення всіх мікронавичок, які відпрацьовували під час тренінгових вправ та процедур, та інтегральним тренінговим завданням, яке покликане допомогти учаснику тренінгу перенести набуті під час навчання мікронавички в реальність. Застосування кейса як інтегрального завдання наприкінці тренінгового заняття створює умови для якісного перенесення здобутих під час тренінгу знань і вмінь у реальність [1]. Підхід, що запропонував В. М. Духневич, на наш погляд, варто визнати найбільш продуктивним і в контексті формування професійно-комунікативної компетентності майбутніх економістів.

Аналіз та узагальнення наукового доробку вітчизняних і зарубіжних учених дозволяє стверджувати, що кейс-метод є одним з методів активного навчання за допомогою реальних проблемних ситуацій, вирішення яких потребує здійснення аналізу. Одна із суттєвих особливостей опису конкретної ситуації полягає в тому, що порушена проблема не має однозначних рішень. Обсяги кейса залежно від його призначення можуть варіювати в значному діапазоні (до 30 сторінок), проте для формування вмінь професійного спілкування в майбутніх фахівців агроекономічного профілю доцільно використовувати міні-кейси, обсяг яких не перевищує кількох сторінок. В основу конструювання міні-кейсів ми поклали принципи, що сформулював В. М. Духневич [1]: принцип колізії (у кейсі має бути закладено зіткнення протидійних сил, устремлінь, інтересів, поглядів), принцип боротьби (завдання кейса має, з одного боку, спонукати учасника до переживання внутрішньої боротьби

мотивів і, з другого, провокувати учасників до активного відстоювання своїх цілей, формування та застосування різноманітних засобів впливу) та принцип невизначеності (опис кейса має унеможливити пошук єдино правильного рішення). Представлені принципи конструювання міні-кейсів ми доповнили принципом професійної спрямованості, тобто проблемні ситуації варто підбирати зі сфери майбутньої професійної діяльності фахівця, що забезпечує посилення мотивів й інтересів студентів до пошуку шляхів розв'язання кейсового завдання.

Проектування кейсів є складним процесом, тому цілком природно, що є різні підходи, найбільш відомі з яких два. Перший, що розробив М. Мюнтер, полягає у тріступінчастому процесі роботи над кейсом: попереднє написання, нарис, редагування. Другий підхід, що пропонують М. Ліндерс і Дж. Ерскін, є більш фундаментальним, оскільки повніше описує всі етапи: пошук первинних умов, встановлення першого контакту, збір інформації, процес оброблення, отримання дозволу на публікацію [2, с. 242–243.]. Крім зазначених моделей, у світовій практиці виділяють творчий і технологічний підходи до конструювання кейсів. Відповідно до першого, створення кейсів розглядають як творчий процес, який не піддається повній алгоритмізації, тобто для розробки кейса потрібно зібрати необхідну для цього інформацію за допомогою алгоритмізованих методів, після чого включити творчу рефлексію та створити кейс. Другий підхід передбачає розробку кейса на основі попередньо сконструйованої технологічної схеми. Кожному із цих підходів притаманні певні переваги й вади, тому вони всі мають право на життя. Очевидно, що доцільність використання того чи іншого підходу визначається дидактичними цілями й типом кейса. Наприклад, для проектування бізнес-кейсів (економічних) доцільнішим вважаємо використання технологічного підходу, а для конструювання комунікативних кейсів більш продуктивним є застосування творчого підходу, хоча це не виключає можливості використовувати елементи технологічного підходу.

Попри прогресивність і перспективність ситуаційної методики навчання, не слід її абсолютизувати й вважати панацеєю. Кейс-метод не може й не повинен витіснити усталені методи навчання, а є ефективним доповненням до традиційних методів, що особливо стосується формування професійно-комунікативних умінь. Водночас варто застерегти від надмірного

захоплення ситуаційними вправами під час аудиторних занять, оскільки час, відведений на них, є досить обмеженим. Тому міні-кейси слід ретельно відбирати відповідно до навчальної дисципліни й теми конкретного заняття та використовувати в органічній єдності з іншими методами навчання.

Література

1. Духневич В. М. Особливості конструювання кейсів у когнітивно орієнтованих тренінгах спілкування [Електронний ресурс] / В. М. Духневич. – Режим доступу : http://www.ispp.org.ua/podiy_14_s_21.htm.

2. Активізація когнітивних процесів у спілкуванні : метод. посібник / [В. П. Казміренко та ін.] ; за ред. д-ра психол. наук, проф. В. П. Казміренка ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. – К. : Міленіум, 2011. – 267 с.

А.В. Марценюк

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ

У статті розглядається доцільність використання інтерактивного підходу як одного з напрямків удосконалення навчального процесу та розвитку творчих здібностей студентів у ВНЗ.

Розвиток суспільства у нових умовах ставить завдання-формування творчого потенціалу особистості. Тому одним із завдань сучасної освіти є розвиток творчих та інтелектуальних здібностей студентів, логічного і критичного мислення. Але саме поняття "творчість" кожен з нас розуміє по-різному. Для когось творчий підхід до навчання – це здібність студента творчо розвивати та доповнювати точку зору викладача. А для іншого – це вміння студента мати й відстоювати іншу (часто протилежну) точку зору. А що ж таке творчість з наукової точки зору?

Творчість – природна потреба людини, тому необхідно робити все, щоб зберегти в людини творче начало і розвинути його.

Для успішного керівництва розвитком творчих здібностей студентів необхідно знати індивідуально - психологічні особливості, постійно розвивати їх пам'ять, уяву, фантазію, а